

Дзвоник

№195

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, липень, 2023 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 195, 2023 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Міхаєла Гербіл, Іван Ковач,
Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,
Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Володимир СОСЮРА

ЛІТО

Ходить літо берегами
в шумі яворів,
і замовкнув над полями
журавлиний спів.

В хвиль блакитнім прудководді
сонце порина...
і в барвистім хороводі
одцвіла весна.

Тане хмарка кучерява
в небі голубім.
Мліє день, і мліють трави
в лузі запашнім.

Але труд забув про втому,
про квіток печаль,
і у полі золотому
дзвонить гостра сталь.

Суне силою своєю,
як грози потік,
і прощаються з землею
колоски навік...

Та ніхто із них не знає,
що в хвилини злі
з їх печалі виростає
радість на землі.

УКРАЇНА

Дзвін шабель, пісні, походи,
Воля соколина,
Тихі зорі, ясні води –
Моя Україна.

Синь гаїв, поля, світання,
Пісня солов'їна,
Ніжний шепіт і зітхання –
Моя Україна.

І в очах твоїх, кохана,
Міниться і лине
Сонцем щастя осіяна –
Моя Україна.

Костянтина МАЛИЦЬКА

Чом, чом, чом, земле моя

Чом, чом, чом, земле моя,
Так люба ти мені,
Так люба ти мені?

Чом, чом, чом, земле моя,
Чарує так мене
Краса твоя?

Чим, чим, чим манить мене
Пташні твої спів,
Пахучий цвіт лісів?

Чим, чим, чим манить мене
Вода річок твоїх,
Що тут пливе?

Тим, тим, тим, дитино, знай,
Що тут ти перший цвіт
Зустріла з ранніх літ.

Тим, тим, тим, дитино, знай,
Що води ті й ліси —
Твій рідний край.

Анатолій КАЧАН

Соняшники

Уже важка, як олово,
Роса за перелазами,
А в соняшників голови
Косинками зав'язані.

Косинками барвистими
І маминою хусткою —
Щоб горобці-пройдисвіти
Насіння не полускали.

Стоять вони і граються
У піжмурки, як діти:
На вітрі колихаються,
Наосліп ловлять літо.

Ольга НАУМЕНКО

Івана Купала

На Івана, на Купала
Спать родина не лягала:
Як зоря лише займалась,
У водоймищах купалась.

Після цього усі браття
Поспішали до багаття,
У лісах вони блукали,
Чудо-квіточку шукали.

А у самий розпал свята
Ворожити йшли дівчата.
Дружно кидали віночки
У річки та у струмочки.

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

Літо

Липа, липа зацвіла! —
Засурмила всім бджола. —
Гей, злітайтеся, подруги,
У гайок на край села.
Там уже не видно віт,
А лише пахучий цвіт.
Наберем багато меду.
Вирушаймо ж у політ! —
Бджоли з пасіки летять,
Липі крону золотять.
І здається, що у липи
Віти струнами бринять.

Анна ОВЧАРУК,
9 років

Повелителі усього живого

Розділ 5 Порятунок

Вона була майже над палаючим лісом, коли Єлизавета відчула, що її крила димлять.

«Головне – вилетіти з вогню, а далі – лише покликати на допомогу», – подумала королева.

Раптом Манега закашляла в її лапах.

«Треба ще швидше летіти звідси!» – подумки вигукнула вона.

От вже стало видно синє небо і Єлизавета продовжила з потрібною силою підніматися вгору.

«Ще трішечки», – вона намагалася себе збадьорити. Але вогонь робив своє. Крила великої пташки стали горіти.

– Рятуйте!!! Королева наказує! – закричала вона з розпачем. Та ніхто її не почув, крім динозавра, який випадково опинився в цьому місці.

Малюнок авторки

«Я тут не господар, але, напевно, треба допомогти», – розмірковував той, поспішаючи на голос, який було чути з палаючого лісу.

«Це буде складно», – подумав він, помітивши пташку, яка з усіх сил летіла з іншою пташиною в лапах.

– Я тобі допоможу! – крикнув він і задумався: «Але як?!»

І раптом у його голові майнула ідея.

– Сядь на оте крайнє дерево, що от-от завалиться! Сідай! – проричав він.

«Навіщо?.. Але краще сяду, раптом це й справді допоможе», – подумала королева і впала на гілку, втримавшись на ній з останніх сил, підтримуючи себе та Манегу лапами, кігтями, дзьобом та палаючими крилами.

Тим часом динозавр уже почав валити дерево. Воно швидко затріщало і впало. І ЄЛИЗАВЕТА НАРЕШТІ ВИРВАЛАСЯ З ПЕКЛА ВОГНЮ! Вона дуже зраділа й подумала:

«Яка я дурна! Треба було не вгору летіти, а паралельно до землі. Хоча, мабуть, так би не вдалося, бо я на тому дереві ледь втрималася. Там були сильні пориви вітру, і якби я спробувала летіти, то мене б зніс вітер і мені та Манезі був би кінець».

Але виходу за межі вогню раділа вона недовго, бо помітила, що опинилася на іншому кінці території.

– Дякую! – нарешті сказала вона і подивилася на свого рятівника. Перед нею стояв її давній ворог, який забрав у неї кілька квадратних метрів гарної території, де росли надзвичайно цілющі та просто незамінні рослини. То була надзвичайно рідкісна й чарівна ділянка, дуже цінна для всіх пташок, хоча й надзвичайно маленька.

– Ти!? – в один голос сказали вони.

Марія ДЕМ'ЯНЮК

Не хвилюйся, матінко

Не хвилюйся, матінко,
Зовсім я не змерзла,
Черевички тепленькі
Ти ж мені принесла.
Не бентежся, мамонько,
З'їм холодну кашу,
І за тата, і за маму
Й Перемогу нашу.
Не журись, матусенько,
Хоч немає світла
Та від голосу твого
Серденько завітло.
Не турбуйся, мамусенько,
Пригорнусь до тебе,
Наші ППОшники
Захищають небо.
Не хвилюйся, ріднесенька...

Колискова для зайченят

Хочу у люльку – Божу долоньку:
Хай колисає стомлену соньку.

Хочу у люльці заснути калачиком,
Далі прокинутись сонячним м'ячиком.
Хочу рожевих і місячних снів,
І чарівник щоби радо зустрів.
Маю до нього прохання єдине:
Хай переможе в війні Україна,
Нехай додому повернеться татко
І приголубить своє зайченятко.

Зроблю все для перемоги

«Паляниця! Паляниця!
Вимовляю як годиться.
Попри відстань, попри втому
Ми приїхали додому.
Будем тата тут чекати
Й ЗСУ допомагати.
Чи потрібна вам підмога?
Зроблю все для перемоги!
Я дорослий. Я вже зможу.
Я вам гарно допоможу.
Підставлятиму плече
Доки ворог не втече!»
Усміхнувся прикордонник:
Підростає оборонник!

ППО – протиповітряна оборона.

– Можливо, ми краще мирно поговоримо?
Давай не будемо відразу битися, – обережно
запропонував діно Траво-ніс-кіготь.

– Гаразд, – відповіла Єлизавета. – Але
спершу поясни, чому ти тут.

– Так, звичайно. Наша громада назвала
мене злочинцем. Вони казали, начебто я
працюю на драконів, і збиралися вже поса-
дити мене в підземелля. Але я став утікати
і не встиг озирнутися, як пробіг половину
своїєї території й перетнув кордон. Я не
знав, що знаходжусь на твоєму боці кор-
дону, коли почув, як хтось кличе на допо-
могу. Ось так все вийшло, – розповів
колишній ворог.

– О боже! У тебе крила вигоріли до тла!
А та пташка, що з тобою, мабуть, зараз за-
дихнеться, тому що ти на ній сидиш! –
скрикнув діно.

– Ой! А й справді! – королева поглянула
на свої крила та зістрибнула з Манеги. – А
ще мені та Манезі треба до КПЗДЛ*.

– Не хвилюйся, я розбираюся у цьому і
можу допомогти.

Він прижмурився і подивився просто в
очі Єлизаветі:

– Але тільки якщо Ви дозволите.

– Лікуй, – коротко відповіла вона.

ПРИМІТКИ:

**Королівська пташинна захищена державна лікарня.*

Аделя ГРИГОРУК

Петрусь і чарівна сонілка

(Продовження з попереднього числа)

– Іди берегом, Петрусику! У ліс не завертай, бо там темно й небезпечно, – сказала бабуся. – І візьми шматок кулешки на дорогу, бо ти ж майже нічого не їв!

Вона силоміць уклала Петрусеві в руки шматок жовтої, як золото, кулешки, загорнутої в полотняну серветку. Хлопчик ухопив із кілка біля дверей шкіряну торбинку, поклав туди свій скромний перекусень, перекинув торбинку через плече й аж тоді нарешті вибіг зі свого двора.

Спочатку він справді йшов берегом, аж поки не побачив на тонесенькому стебельці в траві дві червоненькі сунички. Петрусь зірвав ягідки й поклав до рота. Вони були солодкі й запашні, й Петрусеві захотілося пошукати ще. Із берега він завернув до лісу, і справді біля стежки то тут, то там виблискували проти сонця яскраві ягідки. Петрусь спритно зривав їх і ласував із насолодою.

У лісі було затишно, пташки у верховіттях дерев виспівували свої веселі пісеньки, і Петрусь навіть забув, куди він іде.

Раптом хлопчик почув торохтіння коліс. Піднявши очі, недалеко від себе побачив старого сивого чоловіка, який тягнув візок, наповнений великим і малим камінням.

– Добрий день! – першим поштиво привітався Петрусь.

– Добрий день, Петрусю! – відповів чоловік.

Петрусь здивувався:

– А ви хіба знаєте, як мене звати?

– Знаю, знаю. Я всіх тут знаю, – відповів старий.

– Давайте я вам допоможу, – запропонував хлопчик. – Ви ж, мабуть, втомилися, бо візок таки повен каміння.

– Якщо хочеш підсобити, буду радий, бо

мені справді щось уже важко візок тягнути. Підштовхуй його ззаду, то й незабаром доберемося.

Петрусь став штовхати візок, і він наче швидше й веселіше заторохтів по вузькій лісовій дорозі. Невдовзі вони дісталися до двох високих скель, схожих між собою як сестри-близнючки.

– Отут я живу, – сказав старий. – Ти так гарно мені допоміг, що я запрошую тебе в гості та ще й почастую чимось смачненьким. Хочеш?

– Хочу, – відповів Петрусь.

Він побачив, як старий тричі торкнувся рукою скель, щось пошепки промовив і вони розійшлися, утворивши вузький вхід. Чоловік пройшов першим, Петрусь – за ним, і вже незабаром вони обидва опинилися у великій круглій залі.

Петрусь вражено застиг на місці. Зала мерехтіла різнокольоровими вогнями, а старий чоловік, який привів його сюди, раптом теж засвітився ясным світлом.

– Невже ви справді тут живете? – майже пошепки запитав хлопчик.

– Авжеж тут. Я Володар Гір, і все це – моє володіння. Але давай будемо обідати.

Володар Гір підійшов до печі, в якій горів вогонь, виклав на решітку велике, щойно привезене каміння й засунув у піч.

– Мої всі слуги, – говорив при цьому Володар, – тепер працюють у далеких горах, то мушу сам собі готувати їжу. Дивись, як каміння розпікається. Оте кругле – найсмачніше. Зараз скуштуєш і переконаєшся, що нічого смачнішого від нього на світі немає.

Петрусь аж затерп від страху: невідомо йому доведеться їсти розжарене каміння?

А старий аж танцював біля печі, дивлячись, як каміння червоніє все дужче і з нього навсібіч розсипаються яскраві іскри.

(Далі буде)

Артем ДОРОШЕНКО,

11 років

Отруйні рослини України

(Початок в попередньому номері)

Борщовик

Рослина має високе стебло і велике листя. Може вирости до 3 метрів, суцвіття у формі парасольки з квітами білого або рожевого кольору. Росте біля доріг, розташованих поблизу лісу, а також на галявинах і пустищах. При контакті соку цієї рослини зі шкірою підвищується її чутливість до ультрафіолету, що може викликати опік 1-3 ступеня. Наслідки відчутні не одразу – опіки проявляються через кілька годин після контакту. Якщо вже так вийшло, що сік потрапив на шкіру, ретельно промийте її водою з милом і не з'являйтеся на сонці протягом щонайменше 2 днів.

Аконіт (Борець)

Ця рослина росте кущами, має округле листя і квіти темно-синього або фіолетового кольору. Часто зустрічається на березі річок, гірських луках і навіть біля доріг. Також нерідко ця рослина вирощується як декоративна на наших квітниках. При контакті зі шкірою сік аконіту викликає свербіння, а якщо він потрапить в рот – не уникнути опіків і болю. Після контакту з рослиною швидко погіршується стан – спочатку частішає, а потім уповільнюється дихання, може бути запаморочення, параліч м'язів, зниження температури і лихоманка, мимовільне сечовипускання.

Беладона

Ця рослина має високі стебла і багато відгалужень, плоди схожі на маленькі ягоди вишні, вони навіть солодкі на смак. Зустрічається у букових, дубових та інших лісах. Виростає також на узліссях та біля річок. Перші ознаки отруєння беладонаю з'явля-

ються протягом 20 хвилин: у людини хрипить голос, пересихає горло, частішає серцебиття, розширюються зіниці. Отруєння може мати летальні наслідки через параліч легенів або судинну недостатність.

Дурман звичайний

Рослина має великі білі квіти у вигляді труб і велике листя. Плід – коробочка, покрита численними колючками. Росте дурман у сирих місцях, біля доріг, житлових будинків. Особливо отруйне насіння дурману. Отруєння можна виявити за такими ознаками: розширені зіниці, внутрішньоочний тиск, прискорене серцебиття, блювота, головний біль. Якщо після потрапляння рослини в шлунок випити води – в роті з'явиться неприємний смак.

Болиголов плямистий

Листя цієї молоді рослини схоже на моркву, петрушку або кріп, тому його можна не розпізнати. Суцвіття формою схоже на парасольку і складається з безлічі дрібних квіток. Росте на пустищах, біля доріг, на городах, лісових галявинах, луках. Його можна зустріти і на звалищах, і біля залізниць. У результаті контакту зі шкірою з'являється дерматит. При ненавмисному вживанні ця рослина може викликати отруєння, признаками якого є головний біль і запаморочення, підвищення тиску, прискорене серцебиття, нудота. У важких випадках є ризик померти від задухи.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

Схиляючи голову то в один, то в другий бік, якийсь час роздивлявся голі п'яти, потім розмахнувся і дзьобнув одну з отих менших. П'ятка дригнулася. Журавлик засміявся і знову дзьобнув. П'ятка знову дригнулася і сховалася. Натомість висунулася голова – молодда, але бородата:

– Це хто тут хуліганить?...

Оу! Хлопці! – загукав бородань. – Гляньте! У нас гість, а ми спимо! Ти бач – і не тікає!

Мисливці посхоплювалися, заморгали спросоння очима:

– Га? Що? Де?

– Курли! Курли! Здоровенькі були! Здрастуйте! – сказав журавлик. – Будь ласка, вставайте! І поїхали в Київ.

– Ой! Дивіться! Він щось говорить! – захоплено вигукнув бородань.

– Вставайте, кажу! Та поїхали швидше в Київ. Мені треба друга з біди виручати, чижика Ціві-Тівіка.

Але... Журавлі розуміють людську мову, а люди журавлиної, на жаль, ні. Мисливці тільки захоплено дивилися на журавлика, але не розуміли, що він говорить.

– Воно зовсім ручне, хлопці! – вражено вигукнув молодий бородань. – Ані крапельки не боїться. Хтось його, мабуть, приручив. Іди до мене, журавлику, йди!

– Будь ласка! – сказав журавлик і пішов прямо у руки бороданеві. Він зовсім не боявся. Тато й мама завжди говорили, що люди добре ставляться до журавлів, ніколи не кривдять їх, оберігають, захищають. Недарма ж вони стільки гарних пісень склали про журавлів.

– Ти диви! Фантастика! – захоплено проше-

потів молодий бородань, бережно беручи журавлика в руки і пригортаючи до грудей. – Хлопці! Це ж просто казка!.. Знаєте, я візьму його додому...

– Е, ні! – сказав здоровило-мисливець, якого лоскотав журавлик. – Це вже зайве! Він до тебе з довірою, а ти його в неволю. Не годиться!

– Та ні! Ви мене не так зрозуміли! Я тільки на один день. Сусідській хворій дівчинці показати. Вона два місяці вже хворіє, з ліжка не встає. Дів-

чинка ж ніколи живих журавликів не бачила. Тільки покажу і одразу випущу. Назад привезу.

– Ну, це інша справа... А взагалі, хлопці, поїхали додому. Ранкову зорю ми вже протютюкали, проспали, харчі всі поїли, робити нам тут більше нічого.

– Правильно!

– Точно!

І мисливці стали збиратися.

Через якихось півгодини посідали в машини і рушили.

Журавлик їхав у першій машині на руках у бороданя, що сидів поряд з водієм.

Настрій у журавлика був чудовий. Серце радісно завмирало. Йому дуже подобалося їхати автомашиною. Він ще ніколи в житті не їздив автомашиною. У його тата, як і в інших журавлів, не було автомашини.

Давно лишилося позаду рідне болото. Поля, луги й переліски змінилися будинками, телеграфними стовпами і безліччю машин, що мчали назустріч. Все частіше траплялися великі багатопверхові будинки. І от, нарешті, вони в'їхали в Київ.

Журавлик крутив на всі боки головою, дивлячись у вікно. Очі його розбігалися.

(Далі буде)

Наталка ЛОГВИН

ПТАХИ-РИБАЛКИ 2

(Продовження з попереднього числа)

Одного літнього теплого дня, коли Сашко з бабусею приїхали до озера, аби гарно відпочити на природі, він запитав:

– Бабусю, а пригадуєш, ти обіцяла мені розказати про те, як рибалять птахи на річках, озерах і болотах?

– Так, я не забуваю. Та й ти маєш знати, що якщо обіцяєш комусь щось зробити, то повинен дотримуватися свого слова, – лагідно і впевнено відповіла бабуса.

– Поглянь навколо, – продовжувала вона. – Тут, біля озера, інша природа, аніж на океані. Там ти бачив багато води, бурхливі хвилі, безкрайні простори, великі кораблі, а над ними – чайок та інших птахів-рибалок, про яких я тобі розказувала. А тут ти можеш побачити зовсім інше. Навколо озера гарний густий ліс, на березі водойми росте велика зелена трава, є багато квітів, і ти чуєш різноголосий пташиний спів. Багато з цих пташок теж ловлять рибу, аби прохарчуватися самим та виростити своїх пташенят. І ти маєш знати, що одні з цих птахів живуть у лісі, на деревах чи в кущах, інші – постійно живуть на воді. Он поглянь, хто то ходить на тому боці, на краю берега, піднімаючи високо й поважно свої ніженьки?

– Та це ж лелека! – з радістю викрикнув Сашко. – Вони кожної весни прилітають до нас у село і селяться у своєму гнізді на стовпі біля дороги. Ти пригадуєш, як поси-лала мене дивитись, чи не видно там маленьких лелеченят? Мені так подобається, коли вони прилітають до гнізда і дзвінко клацають дзьобом. Ось так: тах-тах-тах!

– Сашко, яка ж у тебе хороша пам'ять! А зараз поглянь, як лелека поважно й чинно ходить по краю берега. А як побачить рибку чи жабку, то відразу біжить швидко-швидко, ніби ти за морозивом у

магазин, – і бабуса з Сашком голосно розсміялися.

– Бабусю, а що, лелека ніколи не спить?

– Чого це ти так вирішив?

– Бо коли не гляну на гніздо, то він стоїть на одній нозі.

– То він так спить, переминаючись з однієї ноги на іншу. А рано-вранці, розправивши свої великі крила, летить ловити рибу для маленьких пташенят, які дуже ненажерливі і їдять до дев'яти разів у день, і не кажуть «не хочу», «не буду». Вони хочуть швидко підрости, навчитись самостійно літати, аби, зібравшись у великі зграї наприкінці літа, відлетіти в теплі краї. Бо ж зима у нас холодна, всі води замерзають і ніде та й нічим лелекам харчуватися.

Бабуса розвернула хлопця в інший бік:

– Поглянь уважно, Сашко, на оту сіру чаплю, яка з далекої Африки щовесни прилітає до нас. Ці птахи полюють на рибу своїм гострим дзьобом.

– А як це? – повернув Сашко здивовані очі до бабусі, яка стояла за його спиною.

– Побачивши рибину, цей птах простромлює її дзьобом, як гострим списом. І так може наколотися декілька рибин.

– О! Тоді ця чапля гарний воїн!

– Звичайно! Вона спритна й миттєво на-колює свою жертву. Риба не встигає й хвостом ворухнути. Та для вдалої рибалки чаплі необхідно мати велике терпіння. Вона може годинами простояти у воді нерухомо, очікуючи, доки риба припливе до неї, – і бабуса обійняла внука двома руками, якими весь час жваво жестикулювала.

Аж тут на воду гучно сів величезний птах, а за ним ще ціла зграя таких самих пернатих.

– Бабусю, поглянь! А що то за дивні птахи? Такі великі й такі смішні!

(Продовження на 10 сторінці)

(Початок на 9 сторінці)

– Ой, Сашко, як тобі пощастило! Ти бачиш справжніх пеліканів. На вигляд вони здаються незграбними через солідний дзьоб, до якого прикріплений великий шкіряний мішок.

Сашко розсміявся:

– Цей дзьоб схожий на ківшик.

– Саме так. У цей ківшик, як ти його назвав, пелікани збирають упійману рибу, щоб пізніше нею поласувати. Вони не можуть проковтнути ту кількість риби, яку виловлюють за один раз. Взагалі, пелікани дуже організовані рибалки. Вони люблять рибалити зграями.

– Як це? – запитав Сашко.

– Пелікани сідають на воду і повільно, плывучи півколом, заганняють косяк риби на мілину. Потім одночасно розправляють крила і опускають голову під воду, щоб зачерпнути рибу у свій дзьоб. А буває й таке, що пелікани відважуються поласувати рибою, яку вже піймали рибалки.

– А це ще як?

– Колись мені довелося спостерігати, – почала бабуся притишеним голосом, – як один пелікан непомітно підкрався до рибалок і, поки ті були зайняті, він швиденько вихоплював у них із човна рибу, наповнюючи свій мішок під дзьобом. Потім він відлетів на піщаний берег, виплюнув зі свого ківшика рибу на пісок і почав розглядувати її та їсти по одній, смакуючи й насолоджуючись кожною.

І обоє затихли, милуючись птахами на воді. Через хвилину Сашко знову запитав:

– Бабусю, пригадуєш, як ти розказувала мені про птахів, які ловлять рибу під водою в океані. А на річках і озерах є такі птахи чи ні?

– Звісно, пригадую, і звісно ж, що й тут є такі. Ще й багато. Розкажу тобі лише про

одного цікавого птаха. Це ще той хитрун. Звати його скопа. Він подібний до орла. Літає високо над водою. А вгледівши рибину, виставляє вперед лапи далі від свого дзьоба і з усієї сили вдаряє рибину, пронизує її довгими і гострими кігтями. Він піднімається у височінь та летить до лісу, де й поїдає свою здобич на самоті, аби ніхто йому не заважав. Цей птах ще й дуже жадібний, бо інколи накидається на таку велику рибину, яку не може витягти з води, а відпустити не хоче. І тоді рибина затуляє його під воду і він гине. От так, Сашко! Не тільки люди потерпають через свою жадібність, – завершила бабуся якимось зажурливо.

– Але не обов'язково птаху мати гострі кігті, аби виловити рибину, – продовжувала вона через мить. – Є така пташка – крячка-рибалка. Ці птахи – рибалки зі стажем. Вони завжди кружляють біля водойми. Швидкі, неймовірно моторні.

Крячка

Побачивши рибину, вони швидко підходять до неї своїм довгим дзьобом із гачком на кінці. Якщо рибина попадає на той гачок, то вирватися вже не зможе ніколи і стає смачною поживою для крячки, яка пишається своєю спритністю.

– Бабусю, а он качки плывуть до нас. А як вони ловлять рибу? У них дзьоби гладенькі і лапки без гачків. Та й крила не такі великі.

– Ти все правильно помітив! Молодець! Ці птахи ловлять рибу по-своєму. Вони мають широкий дзьоб та вміють добре пірнати вертикально вниз під воду на ту глибину, де можуть досягти аби піймати рибину. Ось так у них все просто.

– Дякую тобі, бабусю, за такі цікаві розповіді про птахів-рибалок! – і Сашко збуджено й радісно обійняв бабуся рученятами. – Тепер і я буду уважно спостерігати за птахами, аби більше знати про їх життя у природі. Це, виявляється, так цікаво!

●●● Славетні українці ●●●

Костянтина Малицька

З Ольгою Сенишин

Ця українська педагогиня, письменниця та діячка культурно-освітніх товариств прожила активне, сповнене любові до свого народу життя. Протягом 30 років Костянтина Малицька вчителювала в галицьких та буковинських селах і містечках. Через школу вона прищеплювала молодому поколінню любов до літератури, до рідного слова. А через літературу, одним із творців якої була, прагнула піднести школу та освіту, збагатити духовний світ дітей і молоді. Найбільше вона прославилась на літературній ниві під псевдонімами Віра Лебедова, Чайка Дністрова як автор численних творів для дітей.

Костянтина Іванівна Малицька народилася 30 травня 1872 року в селі Кропивник, що тепер в Івано-Франківській області. Дівчина виросла в сім'ї священика, а початкову освіту здобула у Станіславі. Під час навчання у Львівській державній семінарії почала віршувати і друкуватися в періодиці. Оселившись в Галичі по закінченню навчання, працювала там учителькою 11 років. Також вчителювала на Буковині (Лужани) та у Львові в дівочій школі. Тут вона викладала, завідувала шкільною бібліотекою і навіть стала директоркою цього закладу. Як розумний учитель, Малицька ніколи не використовувала методів покарання, вважала їх виявом педагогічного безсилля.

Костянтина Іванівна була однією з тих педагогів, які боролися за покращання шкіл на західно-українських землях. Починаючи з 1906 року і аж до початку Першої світової війни (1914 рік), вона редагує журнали, засновує хори, працює в педагогічних товариствах та співпрацює з громадськими організаціями. У 1912 році вона заклала початки фонду «На потреби України», що був матеріальною допомогою для Українських січових стрільців – військової частини, що у складі австрійської армії протистояла російським військам. За таку проукраїнську діяльність в 1914 році після приходу російської армії на захід України Малецьку заарештували та вислали до Сибіру. Та енергійна Костянтина згуртувала численних українських переселенців і заснувала українську школу, ставши першою вчителькою та директором «Української школи ім. І. Котляревського». Тільки в 1920 році галичанка повернулася

до Львова, де знову почала працювати в дівочій школі ім. Т. Шевченка.

Костянтина Малицька і надалі багато сил та енергії віддала розвитку української школи: обстоює необхідність перебудови шкільництва, піднімає проблеми відірваності змісту навчання від життя та відмінності навчання в міських та сільських громадах. Вона піклується про відкриття нових шкіл та дитячих садків, створює крамниці для

фінансової допомоги освітянам, працює в психотехнічній секції, яка запровадила в школах тестування, тощо. З 1939 року Костянтина Іванівна стала працювати старшим бібліографом Наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, де укладала універсальний покажчик дитячої літератури. Пішла з життя у Львові 17 березня 1947 року.

Майже всі значні події, що відбулися за час педагогічної діяльності Малицької, знайшли відгук в її віршах, драматичних сценках. Крім того, до її літературного доробку, що нараховує близько 50 літературних творів, входять пісні, оповідання, казки, нариси, гуморески, художні переклади, а також публіцистичні статті. Майже все це – про дітей і для дітей. Виховання молоді на кращих народних традиціях – ось основна ідея, яку стверджує своєю літературною творчістю К. Малицька.

Багато творів письменниці були дуже популярні серед шкільної молоді. А декілька патріотичних пісень на її слова просто-таки гриміли на західно-українських землях. Однією з таких була пісня «Чом, чом, чом, земле моя...». Слова до неї були написані ще в 1904 році, коли та працювала на Буковині вчителькою. Музику написав композитор Д. Січинський. Із приходом до влади совєтів пісню заборонили за «націоналістичний зміст». Та на початку 70-их років минулого століття цей пісенний витвір отримав друге дихання завдяки Буковинському ансамблю пісні і танцю та могутньому таланту Дмитра Гнатюка. У його репертуарі ця пісня проіснувала 30 років, хоча і називалась народною. Ця пісня стала пам'ятником К. Малицькій та органічно вписалася в музичну культуру України. Її початковий варіант звучить й сьогодні дуже актуально, як справжній гімн нескореним, які «пролили кров свою за віру й свободу».

Тематична картка «Липень»

1. Впишіть слова, що відповідають зображенням на малюнках, та прочитайте речення. Відгадайте назву місяця:

пече, *цвіте,*
день одбуває. Коли це буває?

Відповідь: місяць ○○○○○○○○

2. Прочитайте уважно речення, роздивіться зображення та правильно допишіть словосполучення, беручи до уваги довідку:

Сонце

Вогонь

○○○○○○○○

○○○○○○○○

Довідка: в, і, ь, т, и, с, т / о, и, ь, з, р, т.

3. Розгляньте зображення, впізнайте дерево та впишіть його назву в кружечки:

○○○○

4. Розмалуйте оранжевим кольором усі слова, які мають спільний корінь зі словом із попереднього завдання:

а	п	р	л	а	я	ь	м	н	л
л	л	н	п	о	в	п	й	л	п
и	а	р	о	л	р	к	ш	и	с
п	а	ц	в	і	т	о	т	п	т
о	ч	с	м	и	т	р	з	о	я
в	і	е	н	р	л	а	ш	в	х
а	ї	й	ф	я	в	ч	с	е	м

5. Розгляньте зображення та відгадайте за- кодовані іменники, які починаються на ту ж саму букву:

аклабир

абир

овтсьлабир

○○○○○○○○

○○○○

○○○○○○○○○○

6. Відгадайте іменник, що відповідає зображенню та починається на літеру *p*:

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

7. Встановіть рід іменників із завдання 5 і 6 та впишіть їх у відповідні колонки:

один

одна

одне

○ ○
○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

8. Назвіть іменники (істоти та неістоти), які можна побачити на цьому малюнку:

Істота

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Неістота

○ ○ ○ ○ ○
○ ○ ○ ○ ○
○ ○ ○ ○ ○

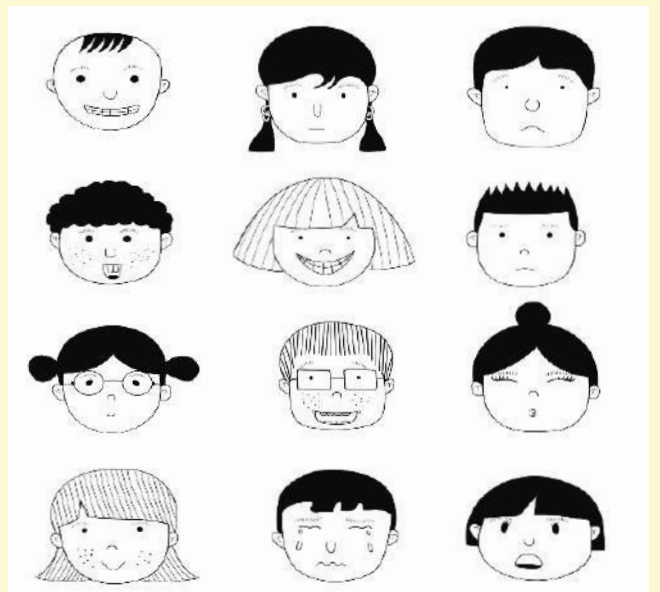
Довідка: *равлик, роса, крапля, трава.*

9. Кросворд. Подивіться на малюнки овочів та впишіть відповідні назви у клітинки кросворда. Напрямок написання слів позначено цифрами у квадратних рамках. Розв'язавши

кросворд, ви зможете дізнатись секретне слово. Для цього впишіть букви, позначені цифрами у круглих рамках, у відповідні круглі комірки.

10. Який у вас настрій після завершення роботи над цією тематичною карткою? Розмалюйте відповідне обличчя.

Рубрику підготувала Анка Майданюк Штюбіану

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

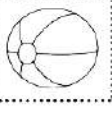
1. Подивись уважно на малюнки та літери. Напиши слова правильно.

		
tinolo	nsu	anf
		
mwissitu	labl	dasalns

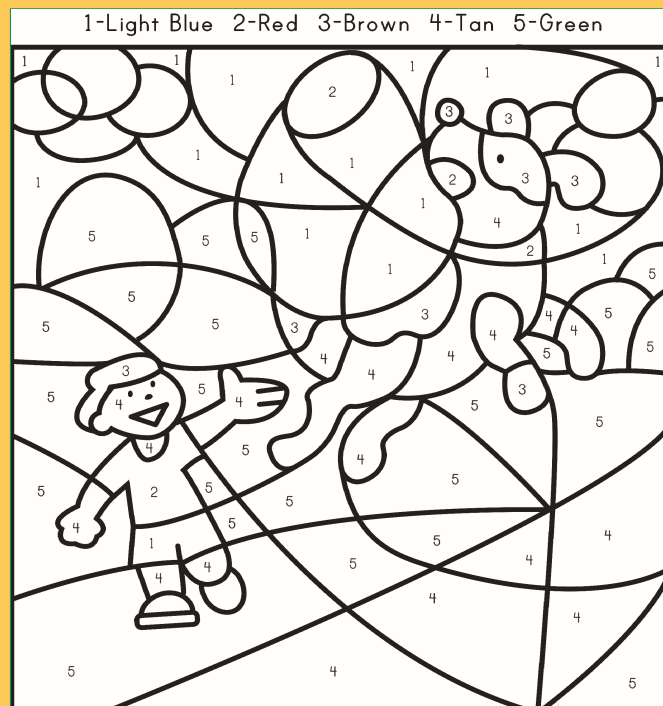
2. Скористайся словами з таблиці, щоб доповнити речення. Переклади їх на українську.

swimsuit	sun	sunscreen	ice cream
	Nina applies _____ to her skin.		
	I wear my _____.		
	Diego ate _____.		
	The _____ is very bright.		

3. Літо або зима: які з об'єктів більше підходять до літа, а які до зими.

summer	winter
	
	
	
	
	

4. Розфарбуй за цифрою. Скажи, що зображено на малюнку? Опиши, як ти проводиш теплі літні дні.

? Відгадай ?

В лісі на зеленій гілці
Ніби грав хтось на сопілці.
Підійшов поближче я
І побачив...

•(в,яогос)

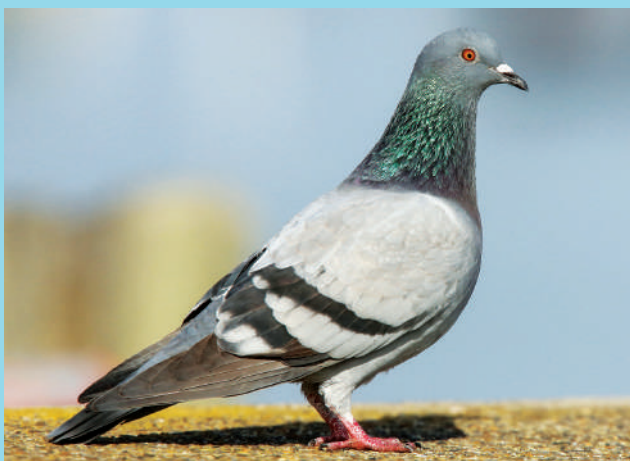
Для мисливця допомога,
Як летить – птахам тривога!
Має дуже гострий зір,
Ціниться із давніх пір!

(Сокіл)

По асфальту чимчикує,
Із людьми про щось воркує...
Сизокрилий, добрий птах,
Знається він на листах!

(гогог)

Сіра пташка на лужку
Нам кує: «Ку-ку, ку-ку-ку».
Та погану звичку має –
Яйця в гнізда підкладає.
Ця матуся-вередуля
Називається...

•(вгггог)

Зроби своїми руками

Лялька-мотанка

З Людмилою Дорош

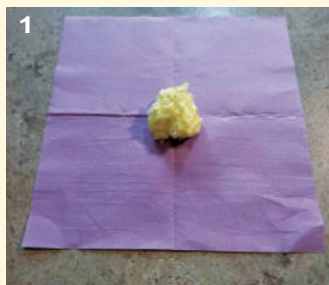
Традиції створення та використання мотанок збереглися й продовжують відновлюватися. Сама назва ляльки – «мотанка» – походить від поняття

«мотати», а загальний вигляд такої ляльки являє собою фігурку людини, як правило жіночу або дитячу. Техніка виготовлення ляльок-мотанок із серветок дуже легка й цікава. Окрім серветок і ниток, які мотуються за годинниковою стрілкою, майже нічого більше не треба. Різноманіття візерунків на серветках дозволяє створити безліч цікавих варіантів.

Необхідні матеріали: паперові серветки різних кольорів, нитки, ножиці, клей.

Хід роботи:

1. Візьміть серветку того кольору, з якого вам би хотілося мати тулуб. Розкладіть її на столі. З іншої одношарової серветки зробіть кульку й покладіть її в центр серветки-тулуба (мал. 1).

2. Згортаємо серветку рівномірно довкола кульки і закріплюємо, обкручуючи декілька разів ниткою (мал. 2). Нитку ведемо від себе, обкручуємо непарну кількість разів і зав'язуємо ззаду на вузлик. Можна підрівняти тулуб унизу ножицями, надаючи йому овальної форми.

3. Беремо кольорову серветку з візерунком і відрізаємо від неї четверту частину.

Скручуємо її не дуже щільно в трубочку, залишаючи невеликий отвір усередині. Відступивши приблизно 1 см від краю, обмотуємо

декілька разів ниткою, зав'язуємо на вузлик і відрізаємо зайві

кінці – це руки майбутньої ляльки (мал. 3).

4. Визначаємо середину рук, потім прикладаємо їх ззаду тулуба і обмотуємо червоною ниткою навхрест, ведучи нитку від голови під руки (мал. 4).

5. Із четвертини серветки з візерунком вирізаємо прямокутник – це буде ляльчин фартушок. Трохи підбираємо його зверху, прикладаємо лицьовою частиною до пояса ляльки і обмотуємо ниткою (мал. 5).

6. Розрізаємо четвертину серветки з візерунком навпіл по діагоналі – це буде хустка. Широкий край намазуємо знизу клеєм і приклеюємо до голови (мал. 6). Лялька-мотанка готова!

Ой на Івана, та й на Купала

Українська народна пісня

Ой на Івана, та й на Купала,
там дівчинонька в полі гуляла.

В полі гуляла, квіти збирала.
Квіти збирала, в пучечки клала.

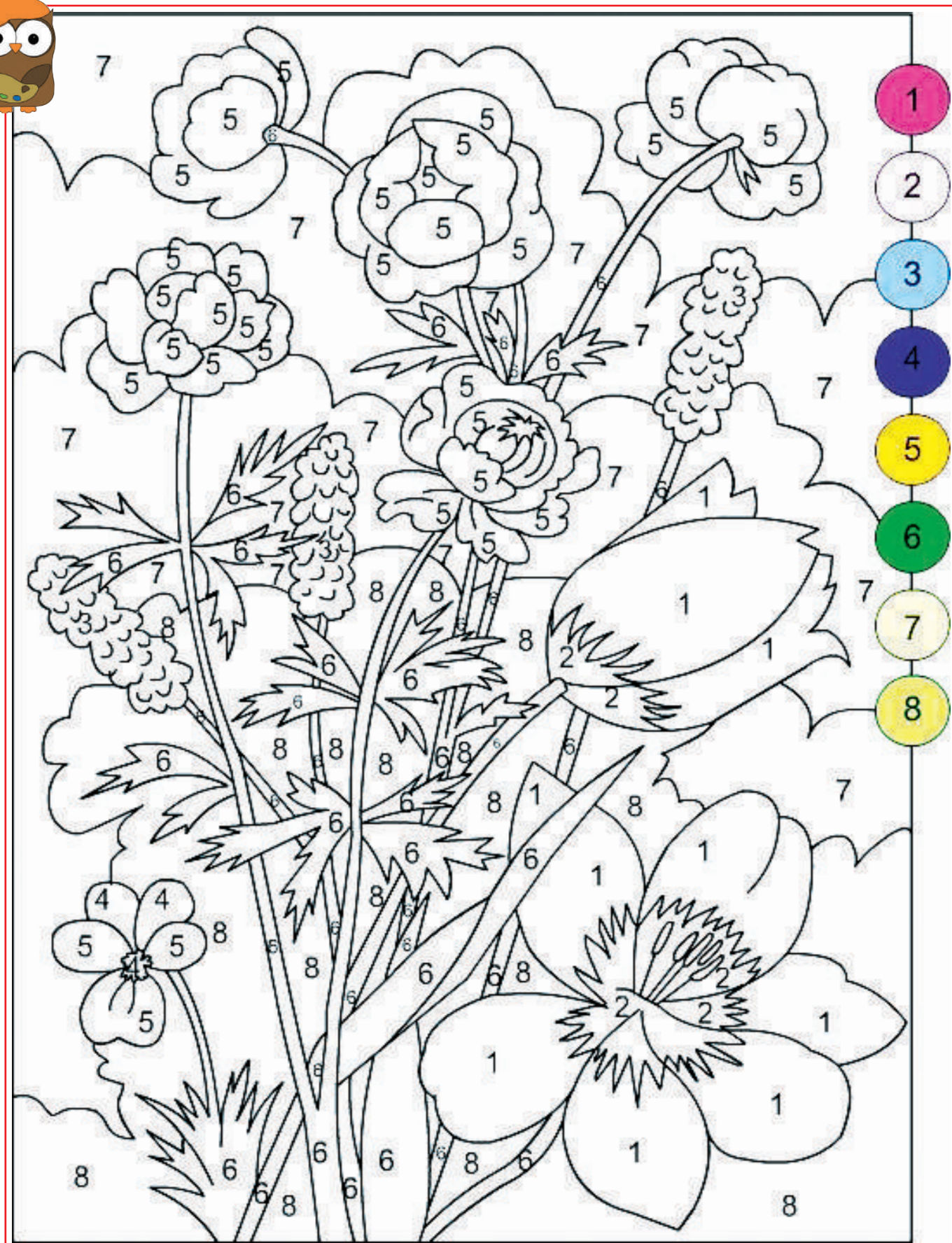
В пучечки клала, віночки плела.
Віночки плела, у воду пускала,

а до сонечка та й промовляла,
а до сонечка так промовляла:

– Ой світи, сонце, світи, та не грій,
щоб мій віночок та й не згорів.

Щоб мій віночок живим zostався,
щоб миленькому в руки достався.

Ворожіння на Купала

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

У ніч із 6 на 7 липня відзначається містичне та magicне свято Івана Купала, яке налічує кілька століть. Існує безліч прикмет, повір'їв і звичаїв, пов'язаних із ним. Наші предки вірили, що в цю ніч на землю виходять лісовики, відьми і злі духи, а дерева могли переходити з місця на місце і розмовляти одне з одним. Особливої сили набувають у цей час вогонь, вода та рослини. Вважається, що за їхньою допомогою людина може не тільки очиститися та оздоровитися, але й зазирнути у своє майбутнє, дізнатися про долю та залучити справжнє кохання.

Ворожіння на Івана Купала здавна вважаються правдивими та доле-носними, а робити їх можна в будь-якому віці. Головне – вірити, що обряд спрацює. Починали ці ворожіння завжди ввечері, після заходу сонця. Напевно, найбільш відомим таким купальським обрядом є визначення майбутнього по поведінці вінка на воді. Та збереглися й інші подібні ритуали, деякі з яких пропонуємо до уваги читачів.

Ворожіння на папороті. Папороть є чи не одним із найголовніших атрибутів свята Івана Купала. Легенди про пошуки квітки цієї рослини відомі ще із сивої давнини. Але за допомогою папороті можна ще й ворожити на ім'я коханого. Для цього дівчата брали листки папороті і загадували на кожен листочок ім'я хлопця та позначали їх нитками різного кольору, щоб не переплутати. Під час вечірніх гулянь гілочки папороті притискаються до річкового дна, а потім різко відпускаються. Хлопець, задуманий на гілочку, що спливла першою, буде судженим. Якщо в місцевості немає водойми, то можна використати глибоку посудину з купальською водою.

Ворожіння на колах на воді. Для такого ворожіння у широку і глибоку миску наливають воду. Коли настає захід сонця, дівчата повинні пошепки промовити воді своє бажання, а потім кинути туди невеликий камінчик. Якщо число кіл на воді буде парним – тоді бажання збудеться, а якщо непарне – бажанню не судилося сповнитися.

Ворожіння на кленовому листку. Коли звечоріє, потрібно загадати бажання і навмання зірвати з клена листок. Якщо кількість гострих кутів на ньому парна – бажання скоро здійсниться.

Ворожіння на ромашці. Дівчата зривають дві ромашки, які символізують дівчину і хлопця. Потрібно відірвати бутони від стеблинок і з цими бутонами піти до річки, де акуратно опустити квіти у воду. Якщо ромашки попливуть разом – пара буде щаслива разом, а якщо розійдуться – пара скоро розпадеться.

Ворожіння на траві. Вранці на Івана Купала зірвіть біля свого будинку дві вузькі довгі травинки.

Одна травинка повинна бути довшою за іншу. Коротка буде символізувати вас, а довша – вашого хлопця. Ці дві травинки всуньте в щілину, щоб вони звисали донизу. Коли вони стануть підсихати, то почнуть порушитися – наближатися або віддалятися одне від одного. Якщо травинки тягнуться одна

до одної – чекайте на пропозицію руки та серця. Якщо довга травинка відхилиться в протилежний бік від короткої – чоловік, на якого ви ворожили, не відчуває до вас любові. Якщо травинки відхиляються, але при цьому злегка стикаються одна з одною, це означає, що у ваших стосунках не все так просто і гладко, але надія на відновлення почуття є.

Ворожіння на корінні. Для цього ворожіння дівчата, одягнені в чисту білу одягу і босоніж, виходять на галявину. Далі кожна дівчина має по черзі висмикнути із землі якусь рослину із коренем. За зовнішнім виглядом кореня визначають, як виглядатиме суджений. Якщо корінь довгий – хлопець буде струнким та високим; якщо корінь короткий – майбутній чоловік буде невисоким і повненьким; якщо корінь викривлений – людина буде нещирою; а якщо корінь рівний та гладкий – суджений буде порядним і відвертим.

Ворожіння на цибулинах. Візьміть кілька цибулин, напишіть на них чоловічі імена. Увечері на Івана Купала цибулини потрібно поставити у воду. Та цибулина, що проросте першою, вказує на ім'я судженого.

Ворожіння на 12 травах. У купальську ніч дівчині потрібно нарвати букет різних трав та квітів. Повернувшись додому, його ховають під подушкою. Вранці всі рослини ретельно розглядають. Якщо серед них знайдеться 12 чи більше різних трав – у цьому році, швидше за все, відбудеться весілля.

Пишаємося нашими дітьми!

Емма Кут, Арон Данієль Цюдик, Штефанія Богар, Ісаак Бежера, Табіта Діндіре, молодша група, с. Штюка, Тіміський повіт

Елла Марія Нан, 3 роки, с. Малі Ремети, Тіміський повіт

Учні VI класу відсвяткували Всесвітній день вишиванки, с. Палтін, Сучавський повіт